

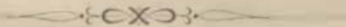
ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Beretning

om

Det norske arbeiderpartis virksomhed

fra 20de mai 1903 til 15de mai 1904.

Kristiania

Arbeidernes Aftetrykkeri

1904

Vi kan glædeligvis begynde med at udtale, at der for partiet i det forløbne aar har været en udmerket vækst og fremgang paa alle hold. Det viser sig at slaa til det, som udtales i forrige aars beretning, at der nu er god og frugtbar jordbund for vor sag rundt omkring i landdistrikterne.

Fra de forskjelligste kanter af landet indløber der anmodninger om foredragsholdere, og overalt blir udredningen af de socialdemokratiske spørgsmål modtaget med interesse og tilslutning.

Det er en kjendsgjerning, at arbejderne og småaarsfolkene nu i store mængder er blevet trætte og fjed af den almindelige liberalisme, og en stærk misnoie med dette partis hadige forfald og svigten, naar det gjælder arbejderne's sager, har tvunget mange til at se sig om efter et parti, der helst og nærløstet kæmper for småaarsfolkets rettigheder.

Det er da en selvfølge at disse, naar de lærer socialismen at kjende, med alvor slutter sig til Arbeiderpartiet og dets politik; og jo større anledning partiet faar til at sende talere ud, jo større blir tilslutningen til vore rækker, da der kun er oplysning om, hvad vi vil, som mangler.

Det er derfor fra partiets side gjort alt, hvad disponible partifæller og midler har tilladt, for at faa udført agitationsvirksomhed. Den indsamling hertil, som landsmødet ifjor besluttede, er det, som væsentlig har bidraget til, at dette kunde udføres i nogen større udstrækning end det foregående aar.

Det vilde derfor være meget uønsket, om en lignende beslutning kunde vedtages

til benyttelse for styret iaar med kommende konferencevalg for oie.

Det i forrige beretning omtalte ønske om agitation i Nordlands amt er i det forløbne aar delvis imødekommet, idet H. Berntsen med lidt tilskud fra de derværende foreninger for partiets regning afvandrede først foretog en reise i amtet.

I et tidsrum af ca. 3 maaneder holdt han en række foredrag foran valget væsentlig i Vesterdaalen, og hans beretning herom gaar ud paa, at begejstringen og tilslutningen til socialismen var stor. Det gav ogsaa med en gang praktiske resultater, idet hele Vesterdaalen valgte socialistiske valgmand.

I Søndre Trondhjems amt foretog A. Buen efter partiets anmodning en agitationsreise ifjor sommer. I forskjellige bygder holdt han 21 foredrag i dette amt. Tilslutningen til foredragene var god, og agitationen var af stor virkning baade for vor sag i almindelighed og for det nylig dannede "Ultrøndelagens arbeiderparti". Hr. Buen reiste ogsaa til Ramsos, hvor et udmerket møde holdtes.

I Nordre Trondhjems amt har H. Berntsen for partiet og arbejdsmandsforbundet i forening holdt foredrag i marts og april maaned d. a., og ogsaa her meldes om stor interesse og tilslutning til organisationerne.

I Bratsberg amt har H. Berntsen og Magnus Ridsen været paa en kortere reise og holdt flere foredrag. I dette amt har der ikke tidligere været udført noget agitationsarbejde, men er der blevet vægelse ogsaa nu naaet hid og foruden i Forsgrund og Skien, hvor organisationen, specielt i fornævnte by, har faaet stor

artet tilslutning, er der tre foreninger i landdistrikterne, der er indmeldt i partiet, og sandsynligheden taler for, at flere om ikke længe vil følge efter.

I Hedemarkens og Kristians amter har ogsaa Magnus Nilssen paa reise iwaars holdt endel foredrag.

Til agitation i Tromsø amt er der af partikassen ydet tilskud.

Foruden denne agitationsvirksomhed, hvortil midler er anvendt af partikassen, er der afholdt en masse foredrag i de forskjellige dele af landet, hvortil udgifterne hovedsagelig er udredet af de lokale organisationer. Saaledes har der i Buskerud, Akershus og delvis Smaalenenes amter været udholdt en virksom og energisk agitation, der mægtig har bidraget til at øge forenings- og medlemsantallet i de to amtsorganisationer. I Kristiania har der i de forskjellige foreninger været afholdt et stort antal foredrag og herunder ogsaa tal særlig ligte paa udbredelsen af "Soc.-Dem.". Mange af vore partifæller har i det forløbne aar omirent hver lørdag og søndag været paa farten og talt socialismens sag; bevidstheden om, at det er til det arbejdende folks fælles gavn og interesse, de herved har virket, er det, som har været drivkraften i deres arbejde, men styrket vil herved ogsaa faa ud tale sin tal til vore sluttige "vingaardsmænd".

En udmærket hjælp i agitationen fik partiet i høst efter stortingsets sammentræden, idet stortingsmændene dr. Griksen og J. Berge med levende interesse og stor indestemthed har holdt mange foredrag paa forskjellige steder under stor tilslutning.

I februar maaned holdt fru Kata Dahlström fra Stockholm efter indbydelse to foredrag i Kristiania, hvortil særlig mange kvinder var fremmødte.

Der er i aarets løb ved partiets mellemkomst afholdt ca. 240 foredrag af følgende talere:

Joh. Johnsen, H. Berntsen, Fr. Be-

rensfjeld, Eberre Jørgensen, Chr. H. Munde-
sen, C. Aringen, Oscar Nissen, Rich. Han-
sen, Eilert Hansen, Torgeir Braa, C. Jepsen,
M. Pedersen, M. Buen, M. Orm-
stad, M. Sundby, C. Tøkerud, H. Wiener,
Jacob Vidnes, C. Lian, Chr. Hansen, Au-
gell-Olsen, M. Puntervold, J. Berge, D.
Holch, dr. Griksen, fru Strom og fru Tu-
næs. Forretningsføreren har holdt 78
foredrag, ialt altsaa over 300 foredrag.

I aarets løb er gennem samorganisa-
tioner indmeldt 61 foreninger, direkte er
indmeldt 30 foreninger, tilsammen 91.

Partiet tæller nu 347 foreninger med
et medlemsantal af ca. 19,800.

Der er siden forrige landsmode dannet
amtsorganisationer i Nordre Trondhjems,
Nordlands og Stavanger amter, og Buske-
rud amts arbeiderorganisation samt Nor-
ges rigsloge af Verbandsordenen har meldt
sig ind i partiet.

Foredragskursus.

Et længe ønsket foretagende, hvilket ogsaa tidligere har været behandlet paa partiets landsmode, har styrket i vinter gjort en god begyndelse til at realisere, nemlig et foredragskursus for agitatorerne i Kristiania. Efter et af styrket udsendt cirkulære valgte partiforeningerne et antal agitatorer, der væsentlig fik i opdrag at virke for "Social-Demokraten"s udbredelse. For disse foranstaltedes afholdt en række foredrag over belærende og interessante emner, der er af betydning at faa udredet for alle, som deltar i arbeidet for vore ideers vort. Der holdtes gennemgaaende et foredrag hver uge af følgende herrer:

1. Halvdan Møht: Grunddrag af norsk politik i det 19. aarhundrede.
2. Alf. Griksen: Grundtræk af rets-
historien og Norges udbærende lov-
givning og retsorden.
3. M. Puntervold: Klasjetampen
og socialismens historie.

Foredragene blev den hele tid fulgt med den mest levende interesse og tilslutning af ca. 200 deltagere.

For foredragsholderenes arbejde, de her velvilligt har nedlagt, aflægges heret sin varmeste tak.

Det er styrets agt at ovta disse foredragsaitener til høsten og begynde med en indledning om: Socialøkonomiens historie og teori af Olav Kringen, der var medtat i den opfatte plan i vinter, men maatte udstaa paa grund af den fremstredne tid.

Brochürer.

I henhold til udtalt ønske paa sidste landsmøde har styret etableret et brochure-salg. Der er udgit en originalbrochure, forfattet af Olav Kringen, der er meget godt modtat og har hat udmerket af-sætning. Endvidere er der forhandlet et stort antal af de danske socialistiske skrifter. Der har været sendt skrifter rundt om i landet, og interessen for at skaffe sig kundskab om socialismen har vist sig at være stor, hvorfor det maa bli parti-styrets nærmeste opgave at udvide denne side ved agitationen i størst mulig udstrækning. En ny brochure betitlet *Klassekampen* skrevet af Michael Puntervold er for tiden under trykning og vil snart komme i handelen.

Den socialistiske sangbog er udsolgt, og er der stadigt efterspørsel efter denne, hvorfor det maa bli styrets sag straks efter landsmødet at udgi denne i nyt oplag.

Bernhard Hansen.

Den gamle veteran fra therniterbevægelsens tid, der som bekendt ved hjælp af midler indsamlet ved parti-styrets foranstaltning i sine sidste leveaar havde sit underhold af de organiserede arbejdere, afgik den 27. juni 1903 ved døden i Hangejund. — Begravelsen fandt sted den 3. juli fra Romager Jørgensen's hjem under stor deltagelse. Fra parti-styret var forretningsførereren fremmodt og nedla frans. Der var ogsaa fremmodt repræsentanter fra Bergens og Stavanger foruden fra Dangesunds organisationer, der samtlige la franske

ved den gamle grav med tak for, hvad han havde kæmpet og lidt for arbeiderbevægelsen i landet.

Det understøttelsesfond, som Hansens "pensjon" udrededes af, og som det af regnskabet vil sees, at der er lidt igjen af, har parti-styret tænkt at opretholde og forøge til brug ved lignende tilfælde og har derfor givet det navn af "Bernhard Hansens fond".

Stortingsvalgene.

I henhold til den paa landsmødet i 1902 vedtagne beslutning angaaende partiets stilling til stortingsvalgene, accepterte det forrige parti-styre allerede for sidste afholdte landsmøde tilbud om valgamarbejde fra venstre, der var fremkommet til arbeiderpartiets afdelinger i Drammen og Sarpsborg. I overensstemmelse hermed fandt da valgene sted i disse to byer.

For Trondhjems vedkommende fremkom lignende tilbud og godkjendtes af nærværende parti-styre.

I Kristiania fremkom tilbud om valgamarbejde fra Den demokratiske arbeiderorganisation.

Efter konference mellem medlemmer af denne organisations styre og medlemmer af parti-styret, endes man om at forelægge sagen for arbeiderpartiets stedlige repræsentantskab til endelig afgørelse.

Parti-styret anbefalte da valgamarbejdet i følgende form:

Der opstilles kun en liste: Det norske arbeiderpartis; paa denne opfattes ca. 1 femtedel af Den demokratiske arbeiderorganisations mænd. I tilfælde af valgsieger erholder denne organisation en repræsentant og 2. suppleant.

Denne ordning vedtoges af partiets repræsentantskab med 49 mod 13 st. og blev som følge heraf besluttet ved valget.

Den 4. september 1903 havde parti-styret møde. Stillingen som den var kjendt den dag ved de afgjorte valg var den, at der ialt var valgt 58 venstremænd og 10

cialdemokrater mod 58 høire og meningsfæller; gjenstaaende var kun valget i Larvik, der da var afgjørende for, enten den ærgeste konservatisme med afgjort modstand mod alt fremskridtsarbejde skulde faa stortings- og regeringsmagten, eller denne blev overladt til det liberale parti, der da i tilfælde ogsaa maatte søge sin parlamentariske støtte hos stortingets socialdemokrater.

At dette var en situation, som vel ingen af vort partis deltagere paa landsmødet ved vedtagelsen af taktikbeslutningen havde tænkt sig, vil vel alle erkende.

Ligeledes maa det erkjendes, at stillingen kunde politisk set baade for vort parti og for hele landet faa saa overordentlig stor betydning og alvorlige følger, at partistyrer her sikkert maa sees at ha naat overfor den største politiske afgjørelse, vi nogen gang har været oppe i.

Handles maatte der, og handles hurtigt.

Da partistyrer faa stillingen sli, at vore partifæller i forening med venstre kunde forhindre høire fra at erobre Larvik og derved komme til magten, og at vi som socialdemokrater, der ogsaa arbeider som et parlamentarisk parti, maatte om muligt forhindre, at arbeidernes og fremskridtets absolute og aabenbare modstandere kom til magten, samtidig som der her kunde bli anledning til at sætte venstrepartiet paa en endelig og afgjørende prøve paa dette partis stilling til sociale reformer og dets forhold overfor vort partis repræsentanter, sandt styrer forøvrigt efter modtaget henvendelse fra venstrehold at maatte henvende sig til vore partifæller i Larvik at støtte valget af en venstremand, dog saaledes, at vor partiafdeling kunde tælle sine stemmer ved valget.

For at være tilstede og være behjælpelig med ordningen af dette opnævntes Rich. Hansen til at rejse til Larvik. Da venstrepartiet i Larvik imidlertid ikke vilde gaa med paa dette, idet de forlangte, at arbeiderpartiet uden videre skulde stemme paa

venstres liste og dermed være afstaaet fra at konstatere, hvor mange stemmer vort parti tæller, saa blev der intet af det hele, og vort parti gik selvstændig til valg.

Valget i Sarpsborg bragte som bekendt det resultat, at venstre og arbeiderpartiet gik af med seiren, hvorved vor partiafdeling fik anledning til at udpege suppleanten for deres vedkommende.

Hertil udsaarede og valgte sine sogneprest F. J. H. N., der vistnok til repræsentanter fra arbeiderpartiet havde ndtalt, at han var socialist, men efter valget offentlig bestemt benægtet at være dette. Efter at partistyrer paa anmodning havde modtaget en indførlig meddelelse fra afdelingen i Sarpsborg om valget, besluttedes at afsende en skrivelse til det dervedende styre, hvori beklagedes, at vore partifæller der havde valgt en mand som sin kandidat, der offentlig efterpaa har ndtalt sig mod de socialdemokratiske principer, og udtaler partistyrer videre, at der for fremtiden kun maa opstilles kandidater, der er kjendte som erklærede socialister og tilhører partiets organisation.

Valgene udviste som helhed en uendvanlig fremgang for vort parti og maa betegnes som et merkeaar i partiets historie, idet vi for første gang opnaaet at faa valgt socialdemokratiske repræsentanter til Norges storting. Den første valgte er repræsentanten for byerne Narvik, Bobo og Tromsø, idet vore energiske og virksomme partifæller i Norges yngste by (Narvik) seiret helt ved valgmandsvalget, og ved samarbejde med de radikale valgmand fra Bobo besatte stortingspladsen med redaktoren af vort partiorgan "Fremover", hr. Norg. Berge.

Saa kom turen til Tromsø amt, hvor vore meningsfæller under dr. Eriksen's utrættelige og udholdende ledelse besatte det overveiende antal af amtets valgfredse med socialistiske valgmand, og helt ved egne kræfter erobrede amtet. Herfra valgte som tingmand d'hr. sifter Lind Johansen, gaardbruger Mejer Foshaug og sogneprest dr. Alfred Eriksen.

En er da ogsaa vort parti ruffet frem til at ha talsmand i Stortinget, og at dette vil faa den største betydning for partiets vækst og indflydelse paa alle hold begynder vi allerede at merke, takket være den bestemthed og dugtighed vor lille fraktion har lagt for dagen i sin optræden ved enhver leilighed under sagernes behandling.

Den eneste valgfreds, hvor vort parti feiret ved valget her ihyddaa var Østre Bærum i Akershus amt, hvor vort parti erobret samtlige valgmandspladse.

Forøvrigt viste valget, at vort parti nu ruffer frem til en betydningsfuld jaktar i det politiske arbeide, og at det liberale partis styrke reduceredes betragteligt.

I nedennævnte kredse opnaaet socialdemokratiet følgende stemmetal:

Stemmer		Stemmer
Tromsø amt 3932	Kristiania 6701	
Akershus amt 2134	Bergen 2054	
Buikeruds amt 1561	Trondhjem 1454	
S. Trondhjems amt 737	Drammen 798	
Nordlands amt 617	Stavanger 726	
S. Bergenshus amt 546	Kristianssand 622	
Bratsberg amt 137	Narvik 321	
Nedenæs amt 40	Tromsø 285	
Smaalenes amt 13	Nalefjund 270	
	Fredrikstad 246	
	Gjøvik 221	
	Hamar 219	
	Hammerfest 194	
	Narvik 194	
	Lillehammer 180	
	Kristiansfjund 126	
9915	14611	

Salt 24,526 stemmer.

Det maa imidlertid bemerkes, at paa enkelte af disse steder, s. eks. Gjøvik og Lillehammer, har arbeiderpartiets vælgere ikke alle været socialdemokrater, men paa den anden side er der paa mange steder paa de benævnte arbeiderliste blit afgit et stort antal stemmer af vore partifæller, saa det samlede antal stemmer er snarere for lavt end for høit anset.

1ste mai-demonstrationerne.

Utlutningen til demonstrationerne var iaar større end vistnok nogensinde tid-

ligere og overalt i landet betegnes den for at ha været meget vellykket.

Ved indjendt cirkulære fra partistyre henledeedes opmærksomheden ved demonstrationerne paa, foruden kravet paa lov om 8 timers længste dag, ogsaa forlangende om effektive botemidler mod den stedse tilbageværende forfærdelige arbejdsløshed og dens følger. Fra sekretariatet for det internationale socialistbureau fremkom of- fentlig opfordring om at protestere mod militarismen, hvilket ogsaa vidt sees at være tat med i de fleste taler den dag.

Efter modtagen henvendelse optraadte følgende som talere paa efternævnte steder:

Kristiania: Stortingsmændene dr. Griksen og J. Berge samt Magnus Nilssen.

Bergen: Angell-Olsen og kontorist Vind.

Trondhjem: Egde-Nilssen.

Stavanger: R. Nabræt, Sandberg Erik- sen, Johan Gjøstein og fru Severaas.

Drammen: Gunstein Andersson.

Lillestrøm: Jacob Bidnes.

Sarpsborg: M. Sundby.

Narvik: Vyder Strøm.

Fredrikshald: Sven Mattsson.

Sandefjord: J. H. Hammer.

Arendal: M. J. Sørensen.

Fredrikstad: M. Pedersen.

Hønesjø: Torgeir Braa.

Vorsgrunn: Olav Kringsen.

Moss: H. Berntsen.

Kongsberg: Fru Margaretha Strøm.

Hamar: Stortingsm. Gausdal.

Magnor: O. Holch.

Sjøarøen: Aksel Schultz.

Norø: Sverre Jørgen.

Bærum: Joh. Johnsen.

Stemmestad: O. Gotaas.

Gjøvik: M. Puntervold.

Gidsvold: M. O. Orning.

Horten: Stortingsm. Jøsshaug.

Grovdal: Eilert Hansen.

Der afholdtes ogsaa demonstrationer i Lillehammer, hvor Petter Nilssen talte, og i Narvik, Nalefjund, Kristianssand m. fl. steder.

17de mai

er iaar som de senere aar ofret demonstrasjon væsentlig for kvindestemmerettens gjennomførelse, og er det forudsættningen, at de kvindelige organisationer arrangerer det nødvendige i forbindelse hermed.

„Social-Demokraten“.

Den saa længe og saa snart eftertraagtede balance for vårt blad er endelig i løbet af indeværende budgetaar opnaaet. Den hidtilværende ordning, at bladet har maattet undersjøttes ved ekstraordinære direkte tilskud er hermed antagelig for sidste skud. Ved fornuftig økonomi vil sandsynligvis heller noget overskud kunne paaregnes, hvilket kommer godt med efter de 7 magre aar, først og fremst til videre afvikling af bladets gjæld og derefter til forbedring af de lave lønninger for bladets funktionærer og endvidere paa grund af den stigende udbredelse til ogning af personalet og eventuel udvidelse af bladets format.

De 4 kvartaler siden landsmødet ifjor, som der nu foreligger sammendrag af regnskabet for, viser en stærk ogning af bladets indtægter, og dette særlig for indenbys abonnementets vedkommende. Egentlig hører det første af disse (2. kv. 1903) sammen med de 3 for landsmødet ifjor forelagte, men for man gaa ud fra, at landsmødet ikke har noget at indvende mod den foreslaede forandring af budgetaaret saaledes, at dette falder sammen med kalenderaaret, og er dette grunden til, at man siden videre har laast disse sammen. I tilfælde vil der saaledes næste gang sammendrages de 3 øvrige kvartaler i indeværende kalenderaar.

Med henblik til afviklingen af bladets gjæld, da er der af partiforeningerne indbetalt fr. 8053.39, og er 8000 kroner heraf udbetalt til forretningsfører Hørsrud. Afriekbreve er indsendt for nævnte indbetalte beløb og ligeaa til Chr. H. Skudsen og Johan Hørsrud. Den samlede afriekapital udgjør pr. 31. marts fr. 76,040.99, hvoraf Chr. H. Skudsen har afriet for fr.

7113.06 og Johan Hørsrud (eventuelt adv. Ludvig Meyer) for fr. 46,235.93. Af det forudsatte beløb til afvikling af gjæld mangler saaledes ca. 2000 kroner. Bladets gjæld indenfor afriekapitalen var pr. 31. marts følgende:

Forretningsf. Hørsrud	fr. 2000.00
Banklaanet	= 2000.00
Trykkeriet	= 1300.00
Accept konto	= 700.00
Redaktionens do.	= 100.00

Talt fr. 6100.00

De udsaaende aversiseringsfordringer udgjorde ved nyttaar, da man afsluttede de forskjellige konti, fr. 4753.60, hvortil kommer et ubetydelig beløb af indenbys bladkontingent.

I henhold til den med trykkeriet traagne overenskomst om fordelingen af aspirancen, overtog partiet at betale 1000 kroner af acceptgjælden, 1800 kroner. Partiet har imidlertid ikke betalt noget heraf, hvorimod bladet har ordnet det hele overfor trykkeriet, dog saaledes, at ny gjæld er stillet for 700 kroners vedkommende. Aftalen var, at beløbet skulde været betalt afdragsvis. Trykkeriets øvrige tilgodehavende var pr. 1. oktober 1903 steget til fr. 1978.34. Herved er imidlertid i 4. kv. betalt et afdrag på fr. 678.34, hvorved gjælden til trykkeriet ialt nu er det foran nævnte beløb, hvilket var stillet i udgjort til eftergivelse paa grund af den forholdsvis store indbetaling ved ekstraordinær vei. Prisen for trykningen har siden begyndelsen af 4. kv. f. a. været 70 kroner pr. nr. af almindelig størrelse.

Med henblik til indtægter og udgifter forøvrigt, da henvises til vedføjede sammendrag af kvartalsregnskaberne.

For at saa en let oversigt over bladets udvikling har dets forretningsfører udarbejdet en grafisk fremstilling over dets ordinære indtægter og udgifter, og vil endel kopier heraf bli tilgængelige for landsmødets deltagere. Fremstillingen er udar-

beidet efter kalenderaaret og omfatter tidsrummet 1885—1903.

I det opfatte budgetforslag har man hovedsagelig gaat ud fra de sidste 2 kvartaler. Muligens kan der som tidligere haendt bli noget nedgang i sommermaanederne, men gaar man ud fra, at dette mere end opveies i vinterhalvaaret. Skulde indtægterne flyde rigeligere ind, end man harrevet at opføre, vil selvfølgelig mest mulig heraf bli anvendt til afdrag paa gjæld udover de 1500 kroner, man paa budgettet har opført hertil, og skulde det modfatte bli tilfældet, vil man indrette sig med dette for sig, saaledes at man gjældsforholdet undgaars.

Det bladet's økonomi nu er bragt paa sikker grund, saaledes at de sidste kvartaler endog har givet et efter omstændighederne betydeligt driftsoverskud, saa er dette slet, som man vil se, først ved de ordinære indtægters øgning, dernæst ved en streng parsommelighed paa alle konti, hvor man har kunnet spare.

Vi er nu kommet „op bakken“, og det lysner udover fremtidens land for vort hovedorgan fra en fri og forhaabningsfuld udsigt. Mangt et tungt løst har vi taget sammen for at naa denne dag, vi, som stræver med det daglige arbejde, og alle de andre, ældre og yngre, i by og land, som trofast har hjulpet fra tid til tid — lad os nu med desto større iver og kraft arbejde sammen for den videre fremgang, som paa grund af arbejdets større lethed bør bli saa meget mere frugtbringende.

Af Kristiania kommune-fraktions virksomhed.

Ved kommunevalget 1901 forogede arbeiderpartiet sin repræsentation i Kr. a. Kommunebyrået til 14 medlemmer; men samtidig voksede det egentlige byrå til 18, altsaa til

ifølge majoritet. Det var derfor ikke med hje udsigter fraktionen begyndte sit arbejde for partiets programposter.

Programmæssigt set er da ogsaa resultaterne bli bedrøvelige smaa, men paa den anden side har fraktionen haft ganske stor indflydelse paa en mængde „kurante“ jaegers afgørelse. Medens vore repræsentanter for var udelukket fra saagodt som alle komiteer, saa lykkedes det efter 1902 at saa partiet repræsenteret i forhold til sin styrke i alle vigtigere komiteer og i Hovestyret. Som rimeligt er har den herflende arbejdsloshed mere end noget andet lagt beslag paa fraktionens opmærksomhed, og den har den hele tid ivret for botemidler, i første række da igangsættelsen af større arbejder.

1902 foresloes bl. a.:

- 1) Til paabegyndelse af arbejderbolig i Munkefjeldsveien afsat 100,000 fr.
- 2) Til forberedende arbejder for opførelse af et logihus for enslige personer 50,000 fr.
- 3) Til filialbygning paa Sultitzpladsen for det Reichmanste bibliotek 60,000 fr.
- 4) Til gadeoparbejder (ekstraordinært) 300,000 fr.
- 5) Til vand- og dambygningarbejder for indsyngesølet i Aker 100,000 fr.
- 6) Til paabegyndelse af pleie- og arbejds-hjem 100,000 fr.
- 7) Til gadeoparbejder (ordinært) 100,000 fr.

Flere lignende forslag har fraktionen fremsat saavel forrige aar som iaar, saaledes nybygning for kommunale kontorer; men samtlige disse forslag er bli forkastet mod nogle og tyve stemmer.

Sammen med venstre har fraktionen arbejdet for reformen frit undervisningsmateriel.

I formandskabet har gjentagende været fremsat og forkastet forslag om tilslut til sagorganisationernes arbejdsledighedsforsier, og forslag om laan til arbejdslose familier.

Derimod er vedtaget i overensstemmelse af

billig mad fra det kommunale skolekjøkken, (iaar folgt 155,000 portioner), reiselaan gjennom det kommunale arbeidsanvisningskontor og en del mindre spæringsarbeider.

Åf andre forslag kan nævnes: Forslag om lønforhøielse for politifunktionærerne, fremfat 1902 og endelig vedtaget 1903.

Forslag om bevisning af trægende skolebarn i juleferierne til fraktionen forsatte baade 1902 og 1903; ligeledes forslag om et forøget bidrag til feriekolonierne paa 5000 fr.

Forslag om at der afsættes 20,000 fr. udenfor fattigvesenets budget til fur og pleie for trægende syge og ogsaa gjentagende forsatte.

I 1903 blev der af formandskabet opnaevnt en komite, bestaaende af 5 medlemmer, som til i ordrag at udarbeide udsat til ensartede forskifter angaaende "bortsettelse af leverancer og arbeider for Kristiania kommunes regning", og i denne komite er en af vore mænd blit indvalgt. Vi har bragt i erfaring, at komiteens arbejde nu er saa langt fremskredet, at udsat til forskifter er udarbejdet. Der vil, naar denne sag kommer til behandling, fra vor fraktions side bli fremfat forslag i henhold til vort kommuneprogram.

Gasverks administration har været sterkt kritiseret og forslag om skolepædagogernes nedsettelse flere gange fremfat. Forslag om kommunens overtageelse af import og salg af kul har i 1900 og 1901 påført alle vedkommende kommunale autoriteter; men fra alle hold vakt betydelig modstand.)

Til udsat til for skolebarn i sommerferien har været foreslaet bevilget 1000 kroner.

Åf den private fornelevator paa Bispetangen har fraktionen krævet at der skulde erlægges afgift. (Det er nu vedtat, dog kun halvt saa meget som af fraktionen foreslaet.)

Ved en mængde pensionsandragender har fraktionen fremfat ændringsforslag tilfaldende en jevnere og retfærdigere pensionsordning.

Forslag om fast sygeunderstøttelse for kommunens saakaldte "løsarbejdere" fremfattedes ifjor; men er endnu uafgjort.

Ligeledes forslag om løsförändringar tilfaldende kommunens overtageelse af byens hele renovation.

Forslag om at praktisere frivillig selvavgivelse foran skattekontrollen har været bragt paa bane; men da det ikke tilfaldt nogen særlig støtte blev det af formelle praktiske grunde ikke fremfat.

Fra arbeidsanvisningskontoret er bragt i forslag förändring af de gjældende statuter, gaarnde ud paa at kontoret skal fortsætte anvisningen uændret af arbejdsforhold. Fraktionen har fremfat subsidiært ændringsforslag, principalt holdes paa den nu gjældende ordning.

I den foreløbige behandling af spørsmålet har fraktionen bestemt hævdet, at den endelige afgørelse af spørgsmålet om kommunens overtageelse af den gamle sporvei eller forlængelse af jernbans koncession bør udstå til efter høstens kommunvalg.

Som formand i komiteen for de kommunale arbejderboliger har partifælle Haaelund krævet med at saa den hele, saaledes stakke affære ledet ind i foranstaltning gjenge.

Fraktionen har modfat sig bevilgningen (5000 kroner) til ungdomskongressen, samt og stemt imod skattefritagelsen til hjemmehjælp, religiøse stiftelser og lignende indretninger, samt foreslaet bevilgningerne til rejsestipendier indskrænket.

*

I henhold til partiets love har fraktionen kaldt moder sammen med partistyre.

Af indkomne beretninger fra partiets samorganisationer hidsættes:

Fra Bergens arbeiderparti:

I anledning stortingsvalget afholdtes en række møder med foredrag, der gjen-nemgaende var godt besøgte.

Fra afholdspartiet fremkom der for-slag om valgamarbejde. Sagen var til be-handling i partimøde, hvor alliancen paa nærmere angivne vilkaar vedtoges; da af-holdspartiet imidlertid fandt ikke at kunne gaa med paa de opstillede punkter, blev vi-dere forhandlinger indstillet.

Arbeiderpartiet havde ved valget en fremgang af ca. 700 stemmer.

Der er i aarets løb indmeldt 9 for-eninger, og tæller partiet nu ca. 1400 medlemmer.

Der er af styret indsendt forslag til skolestyret og bystyret om frit skolemateriel for folkeskolens børn.

Den betydelige tilvækst, partiadsdelin-gen har faaet, gjør det nødvendigt, at der tages sigte paa at oprette et fast kontor, hvorfra arbeidet kan ordnes og admini-streres. —

Spørsmålet om partiafsdelingens overtagelse af dagbladet "Arbeidet" har været gjenstand for styrets omhyggelig-se overveielse.

Uagtet den i forslag bragte ekstra-udligning til opnaaelse heraf maa jies at være meget rimelig, vil de daarlige tider og den høje kontingent, som de fleste sag-foreninger nu har, maaſte lægge saa alvor-lige hindringer i veien, at planen denne gang maa opgives, hvad styret meget maatte beklage. Der har i aarets løb været af-holdt 66 møder, hvoraf 35 styremøder.

Trondhjems arbeiderparti

har i aarets løb haet stor fremgang; der er indmeldt 10 foreninger, medlemsantallet er øget med ca. 300. Der er nu 31 forenin-ger med ca. 1200 medlemmer.

Om partiorganet "Ny Tid" kan kun berettes om fremgang paa alle omraader. Bladets udvidelse fra 4- til 5-spaltet for-

mat har vist sig meget lønnende. Bladet har ikke alene flaret sine udgifter, men endog gitt et overskud af ca. 2000 kr.

Uplaget er nu 2800 ekspl. og budgettet for aaret 1904 er balanceret med vel 23,000 kroner.

August-Olsen opſa den 7. sep-tember 1903 sin plads som redaktør, og den 10. s. m. valgtes N. Buen i hans ſted. —

En nderligere udvidelse af bladets for-mat paatænkes, da dette blir paatrævet baade for styrets skyld og paa grund af øg-ningen i annoncerne.

Sterre lokaler maa ogsaa ſtaffes, og styret har ſat ſig i bevegelse for at for-ſøge at ſaa rejſt et tidsmæssigt "Folkets hus". —

Partiets kommunefraktion har udført et godt arbejde ſom oppositionsparti.

Forſlag om ſaſtjættelse af en 9 timers dag for ſammens arbeidere og ſaſte an-jættelsesvilkaar er delvis gjenneſført.

Forſlag om ompoſtering af et viſt be-løb fra fattigvæſenets til medicinalvæſenets budget er fremsat, men er blit forkaſtet af formandſkab og repræſentantſkab. Derimod blev forſlag om 1 aars henſtand med ind-betaling af udgifter ved ſugehænsophold vedtat.

Vort parti har ſaat repræſentanter i ſoleſtyret, ligningskommisſionen og komi-teen for arbeiderbrug og boſiglaan ſamt deſuden i de ſaſte komiteer.

Agitationen har N. Buen og flere deltat i ſtor udſtrækning og holdt mange foredrag.

Den ſtore fremgang for partiet ſpaar godt for fremtiden.

Arbeiderpartiets kvindeforbund.

Der er i aaret indmeldt tre foreninger og indmeldt en. Medlemsantallet er nu 450. Forbundet har arbeidet for at ſaa iſtand demonſtrationer 17. mai til jorder for kvindestemmeretten, og ſaadaane har

været afholdt flere steder i landet; ligeledes har det været virket for størst mulig tilslutning fra kvindernes side til 1. mai-demonstrationerne.

Da kvindesagsforeningen i marts f. a. havde afholdt et massemøde hovedsagelig af uorganiserede kvinder, og der paa dette møde blev vedtaget en resolution, som udtaler sig mod beskyttelse af kvinder ved arbeidet i fabrikker, fandt forbundet sig opfordret til at sammentale et møde af organiserede kvinder for at vedtage en protest mod kvindesagskvindernes resolution. Det godt besøgte møde vedtog en udtalelse til støtte for socialkomiteens indstilling i sagen.

Til støtte for de kvindelige sømændere, der paa grund af sømændernes konflikt blev arbejdsledige siden høst, er der indsamlet midler.

Efter forslag fra De tv. sømændere vedtoges paa forbundets aarsmøde at oprette en streiks- eller arbejdsledighedskasse til støtte for medlemmerne i overmære tilfælde.

Utrondelagens arbeiderparti

Har trods forskjellige vanskeligheder haft god fremgang, og organisationen har nu paa den korte tid, den har bestaaet, faaet jobfæste i mange bygder. Et selskligt tab var det selvfølgelig, at foreningen paa Orkdalsøren paa grund af en enkelt arbejdsherres henrynstede fremførd maatte opløses.

Der har været udfoldet et ganske godt agitations- og organisationsarbejde.

Organisationens forste formand, Martin Tranmæl var fra begyndelsen den, der tog ivrigt og energisk fat. Han er nu desværre afdød fra landet.

Kristiania, i styret for Det norske arbeiderparti, 15de mai 1904.

Ehr. Hornsrud, M. Ormestad, Slav Stringen. S. Østerholt. Josefine Pederjen.
ordfører. viceordfører. redaktør.

P. A. Pettersen. Gunnar Sethil. Margaretha Strøm. Magnus Nilsen,
forretningsfører.

Tilforordnet fra landssekretariatet:

Nich. Hansen. Joh. Rohusen.

Hovedinteressen dreiet sig naturligvis i aaret om valgene.

Her bestod organisationen sin første prøve og gik paa grund af venstres stilling til partiet for første gang selvstændig til valg paa mange steder i amtet og resultatet heraf maa betegnes for at være en god begyndelse.

Drammens arbeiderparti

gaar jevnt og godt fremad og har i aarets løb vundet i styrke og fasthed.

Der er til stortinget indsendt protest mod de ukendte og vilkaarlige bestemmelser ang. jernbanelinjen for drøvgarnsskierne i Drammensfjorden.

Til kommunestyret er fremsat forslag om igangføttelse af arbejder til lindring af arbejdsløsheden, samt forslag angaaende forskjellige lokale forhold vedrørende bebyggelsen, bad m. v.

I stolestyret har partiet faaet sine repræsentanter.

For sttingsvalget udfoldedes en livlig agitation baade ved foredrag og ved oprettelse af et mandatskontor med valgte redere/handere.

Valget udviste en storartet fremgang for partiet og skaffet organisationen forøget respekt.

I Akershus amts arbeiderparti

har tilslutningen været stor; flere foreninger er indmeldt og nye er stiftet. Agitationen omkring i amtet har været livlig og deltagelsen i valgene var gode.

Organisationen har nu ca. 1800 medlemmer.

Regnskab for partikassen

fra 20de mai 1903 til 14de mai 1904.

Indtægt:

Stasjebeholdning fra forrige aar	273.17
Gæster	986.38
Trøndernes samv. sagfr. indbetalt afdrag & rener	235.30
Agitationen	910.37
Partifontingent	1960.41
Brochurer, sangb., digte m. v.	1042.50
Mandtalskontoret	2137.20
„Soc. Dem.“, tilbagebetalt laan	140.00

7685.33

Udgift:

Inventar	14.48
Landsmødet	148.89
Husleie	256.00
Repræsentationsudgifter	30.00
Det internationale bureau	3.00
Løn til forretningsfører	600.00
Trykkerier	198.15
Porto og skriveiager	188.51
Agitationen	1219.85
Telefon	80.00
Brandassurance	29.50
Tilfældige udgifter	29.95
Brochurer	792.12
Mandtalskontoret (hvoraf lønning fr. 1200.00)	2646.09
Mere indsat end udtaget af banken	1370.00
Stasjebeholdning	78.79

7685.33

Beholdning:

Stasjebeholdning	78.79
Trøndernes samv. sagfr., rest paa laan	200.00
I Arbejderbanken	1560.13

1838.92

Bernh. Haujens fond.

Indtægt:

Beholdning fra forrige aar	562.07
Overskud af en indsamling	50.00

612.07

Udgift:

Sendt komiteen i Haugefund	337.67
Forretningsførers reise i anledn. begravelsen	103.84
Porto	0.80
Beholdning	169.76

612.07

Magnus Milsen, forretningsfører.

Regnskabet revideret og fundet i orden. — Kristiania 18/5 1904.

Joh. Regnøll.

C. Teppejen.

Sammendrag af „Social-Demokraten“s kasseregnskab

for 2., 3. og 4. kvartal 1903 samt 1. kv. 1904.

Indtægt:

	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	1. kvartal	Sum	Sum
Reservebeholdn. pr. 1/4 1903						52.73
Skonningent. indtægt	6126.90	6088.10	6512.15	6916.20	25643.35	
Do. indtægt	4288.53	5240.06	5628.64	6387.30	21544.53	
Overførselsindtægt	6345.62	5877.56	8123.23	6573.06	26919.47	
Do. indtægt	104.85	108.15	106.63	141.72	461.35	
Sum	16885.90	17313.87	20370.65	20018.28		74568.70
af overf. ved 1. marts-fælden samt laan	445.00					445.00
					Sum	75066.43

1899

	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	1. kvartal	Sum	Sum:
Trufferiet	5650.00	5750.00	5390.00	5326.50	22146.50	
Papir	2945.00	3556.00	3562.25	3744.20	13807.45	
Redaktioner	2775.55	2511.26	2657.85	2858.20	10807.86	
Ekspositionen	1290.00	1290.00	1290.00	1335.00	5205.00	
Do. udenbys & provision	351.20	395.46	569.28	561.09	1877.03	
Amortisationsprovision	284.12	260.76	560.73	363.43	1469.04	
Andelen	2008.60	2029.85	2086.40	2161.85	8286.70	
Gælds- , lys og renhold	408.00	473.00	414.00	443.25	1738.25	
Porto	696.85	757.39	874.76	923.23	3252.23	
Revision	60.00	60.00	60.00	60.00	240.00	
Academistyrkning & indbinding	74.35	28.30	87.25	143.80	333.70	
Telefonafgift		80.00		80.00	160.00	
Diverse	105.88	57.57	73.10	177.15	413.70	
Renter	82.07		362.91		444.98	
Sum	16761.62	17249.59	17098.53	18172.70		70182.44
Afdrag:						
Partifasien		55.00	55.00	175.00	285.00	
Trufferiet			678.34		678.34	
Banllaenet	500.00		500.00		1000.00	
Accept konto			1100.00		1100.00	
Papir "				907.90	907.90	
Redaktionens konto				470.00	470.00	
Sum	500.00	55.00	2333.34	1552.90		442.75
Kassebeholdning pr. 31/12 1904						75066.43

Johann Sørensen.

Forslag til aarsbudget for Det norske arbeiderparti.

Indtægt:

Kontingent	fr. 2800.00
Salg af brochurer, jaugbøger m. v.	1200.00
Indbetaling af laan	200.00
Ekstra indtægter	1400.00
På beholdningen	1580.00
	fr. 7180.00

Udgift:

Landsmødet	fr. 300.00
Husleie	300.00
Repræsentationsudgifter	500.00
Det internationale bureau	150.00
Somninger:	
Forremingsføreren	2000.00
Kontorhjælp	400.00
	2400.00
Tryktaager	200.00
Porto og kontorjaager	200.00
Telefon	80.00
Brochurer m. v.	1000.00
Tilfældige udgifter (assjurance)	50.00
Agitation (valgarbeide)	2000.00

Andt. fr. 7180.00 Udg. fr. 7180.00

Forslag til aarsbudget for „Social-Demokraten“.

Indtægt:

Bladkontingent, indenbys	fr. 27000.00
Do. udenbys	„ 25000.00
Reklamer	„ 28000.00
Løsvalg	„ 500.00
	fr. 80500.00

Udgift:

Trykning af bladet	fr. 22000.00
Papir	„ 15000.00
Redaktionen	„ 14000.00
Ekspeditionen, indenbys	„ 6200.00
Do. udenbys	„ 2500.00
Annonceprovision	„ 2000.00
Bundlon.	„ 9000.00
Porto	„ 4000.00
Husleie, lys & renhold	„ 2000.00
Accidentstrykning & bogbinderarbejde	„ 600.00
Revision	„ 240.00
Telefonafgift	„ 160.00
Diverse redaktions & ekspeditorsmateriel	„ 500.00
Inventar	„ 600.00
Afdrag	„ 1500.00
Renter	„ 200.00

Indt. fr. 80500.00 Udg. fr. 80500.00

TABLE III. *Continued*

No. of specimens		No. of specimens	
1	2	1	2
3	4	3	4
5	6	5	6
7	8	7	8
9	10	9	10
11	12	11	12
13	14	13	14
15	16	15	16
17	18	17	18
19	20	19	20
21	22	21	22
23	24	23	24
25	26	25	26
27	28	27	28
29	30	29	30
31	32	31	32
33	34	33	34
35	36	35	36
37	38	37	38
39	40	39	40
41	42	41	42
43	44	43	44
45	46	45	46
47	48	47	48
49	50	49	50
51	52	51	52
53	54	53	54
55	56	55	56
57	58	57	58
59	60	59	60
61	62	61	62
63	64	63	64
65	66	65	66
67	68	67	68
69	70	69	70
71	72	71	72
73	74	73	74
75	76	75	76
77	78	77	78
79	80	79	80
81	82	81	82
83	84	83	84
85	86	85	86
87	88	87	88
89	90	89	90
91	92	91	92
93	94	93	94
95	96	95	96
97	98	97	98
99	100	99	100